

Asia: VN/28181/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydensuojelulain maksusäännösten muuttamiseksi

Lausunto

Yleiset kommentit muutosehdotukseen

Terveydensuojelun valvontakohteissa maksajana on usein kunta. Kunnan sisäinen laskutus on vakiintunutta käytäntöä. Tavoitteena on lisätä valvonnan tarpeen aiheuttavien toimintojen ja toimialojen osuutta valvonnan ylläpidosta. Uudistuksen tavoitteena on ohjata valvontaa siten, että käytettäisiin tarkastusten ohella myös muita, ennaltaehkäiseviä keinoja kuin tarkastuksia. Myös valvontaa ohjaavien tahojen tulee tarkastella valvonnan toteumaa monipuolisemmin, kuin arvioimalla suunnitelmallisten tarkastusten toteumaa.

Tampereen monivuotisessa valvontasuunnitelmassa näitä toimijan omavalvontaa tukevia ja viranomaisyhteistyötä lisääviä toimintatapoja sekä ohjausta ja neuvontaa on jo otettu käyttöön perinteisten tarkastusten lisäksi. Tampereella on erittäin pitkät perinteet erityisesti päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten monialaisesta yhteistyöstä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön edistämiseksi. Vuosimaksu turvaa tämän toimijaa monipuolisesti tukevan ohjaukseen ja neuvontaan perustuvan toiminnan perinteisten tarkastusten rinnalla.

Tampereella suunnitelmallisesta valvonnasta, ilmoitusten käsittelystä ja näytteenotosta kerätyillä maksuilla katetaan noin 11 % terveydensuojelun kustannuksista. Esitetty muutos tulisi todennäköisesti kaksinkertaistamaan valvontamaksut, jolloin niillä katettaisiin reilu 20 % valvonnan kustannuksista.

Terveydensuojelussa on paljon ennaltaehkäisevää toimintaa sekä julkisin varoin tehtävää terveyshaittojen selvittämistä (mm. asunnontarkastukset), joten maksutulojen osuus ei koskaan tule kattamaan täysin valvonnan kustannuksia.

Terveydensuojelu- ja elintarvikelaki ovat kulkeneet pitkään käsi kädessä. Hallituksen esityksessä tuodaan esiin tarvetta yhtenäistää ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä. Tämä perustelu ei täysin toteudu. Vuosimaksujen osalta ollaan samoilla linjoilla elintarvikelain ja tupakkalainsäädännön kanssa. Toisaalta terveydensuojelussa toiminnan lopettamista koskevaa ilmoittamista ei olla tekemässä maksulliseksi, eikä olla ottamassa käyttöön seuraamusmaksua. Tosin lopettamisilmoituksen maksullisuutta emme pidä toivottavana.

Monilta vuosimaksun piiriin kuuluvilta toimijoilta jää ilmoituksia tekemättä, tällaisia ovat esim. majoitustilat, saunat, lomakeskukset ja liikuntatilat. Esitämme, että ilmoituksen tekemättä jättäminen olisi jollakin tavalla sanktioitava, jotta toiminnasta ilmoittamatta jättäminen ei toisi taloudellista etua niille toimijoille, jotka eivät noudata lainsäädäntöä.

Terveydensuojelulaki on vuodelta 1994. Elintarvikelaissa tehtiin kokonaisuudistus 2021 (edellinen elintarvikelaki oli vuodelta 2006). Myös terveydensuojelulaki vaatisi kokonaisuudistusta erityisesti sen suhteen, miten vastuu terveyshaitan arvioinnista jakautuu terveydensuojelu- ja ympäristölainsäädännön välillä.

13 § Ilmoitusvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisuutta esitetään osin laajennettavaksi. Kaikki ilmoituksenvaraiset kohteet eivät kuuluisi vuosimaksun piiriin. Pidämme erittäin tärkeänä pienten toimijoiden rajaamista vuosimaksun ulkopuolelle erityisesti kauneushoitoloiden ja vastaavien sekä ryhmäperhepäivähoitopaikkojen osalta. Esitämme, että osa vuosimaksusta vapautetuista kohteista (esim. kauneushoitolat ja muut ihon käsittelyt) olisivat jatkossa kohteita, joista vaaditaan ilmoitus ja joihin tehdään aloitustarkastus, mutta joita valvotaan jatkossa vain valitusten perusteella. Ryhmäperhepäivähoitoa tulee valvoa edelleen säännöllisesti. Kannatamme lakiesityksen tulkintaa siitä, että kokoustilojen yhteydessä olevat saunat eivät ole ilmoituksenvaraisia ja niitä valvotaan vain valitusten perusteella. Tampereella on tehty tämä tulkinta jo aikaisemmin riskinarvioinnin perusteella. Vuokrattava saunalautta olisi ilmoitusvelvollinen. Käsityksemme mukaan saunalautta on verrattavissa kokoontumistilojen saunaan, jota vuokrataan seurueiden käyttöön ja näinollen se pitäisi jättää ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Saunapääkaupungissa käytetään runsaasti mielikuvitusta erilaisten saunojen keksimiseen, ideointiin ja rakentelemiseen. Monet toiminnat ovat tilapäisiä ja/tai liikkuvia (sauna rakennettu autoihin, peräkärryihin yms.). Tulkitsimme viime talvena toimineen jääkuutioista rakennetun saunan pop-up-tapahtumaksi, josta emme vaatineet ilmoitusta. Keskustelimme turvallisuuden ja hygieenisyyteen liittyvistä järjestelyistä toimijan kanssa. Saunaa vuokrattiin ulkopuolisille kävijöille ja sen toiminta kesti vajaan kaksi viikkoa. Olisiko tällainen tilapäisesti toimiva sauna jatkossa lähtökohtaisesti ilmoitus- ja vuosimaksuvelvollinen? Alueellamme on myös kesäajan (noin 2 kk) toimivia saunaratkaisuja ja variaatiot varmasti tulevaisuudessa lisääntyvät. Muuttuva toimintaympäristö tulisi huomioida lakia muutettaessa. Lakiesityksessä tulisi määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan ”yleisölle avoin” sekä se, milloin toiminta voidaan katsoa niin lyhytaikaiseksi, että ilmoitusta ei vaadita. Ilmoituksen tekemättä jättämisestä ei ole mitenkään sanktioitu. Tätä pidämme suurena puutteena. Pienillä paikkakunnilla kaikki toimijat tunnetaan ja vuosimaksut voidaan periä tasapuolisesti kaikilta. Suurissa kaupungeissa on lähes mahdotonta pysyä kaikista toimijoista ajantasalla. Tunnollisilta toimijoilta perimme vuosimaksun ja ne toimijat, jotka jättävät ilmoituksen tekemättä, saavat taloudellista etua. Kannatamme, että terveydensuojelulakiin lisättäisiin maksu, joka vastaisi elintarvikelain 67 §:n seuraamusmaksua.

50 § Valvonnan perusmaksu

Kannatamme esitettyä selkeää sääntelyä perusmaksun perimisestä kalenterivuoden alussa.

50 a § Terveysturvajärjestelmästä perittävät muut maksut

Kannatamme sitä, että toiminnan keskeyttämistä ja päättymistä koskevien ilmoitusten käsittely olisi maksutonta. Mikäli katsomme jonkin toiminnan kohdalta vuosimaksun kattavan myös tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset, voimme ilmeisesti taksassa päättää jättää tarkastuksen maksuttomaksi.

50 b § Maksujen perintä ilman tuomiota tai päätöstä sekä viivästyskorke

-

50 c § Valvonnan perusmaksun oikaisu

-

56 § Muutoksenhaku

-

LIITE

Liiteteaulukko:

Pidämme taulukon sisältöä ja jakoa ilmoituksenvaraisiin ja vuosimaksullisiin pääosin selkeänä. Valvonnan ohjauksessa tulee vielä täsmentää tulkinnanvaraisiksi jääviä kohteita. Esim. mihin kategoriaan sisäleikkipuistot (esim. Hoplop) kuuluvat? Olemme kommentoineet 13 §:n ilmoituksenvaraisuutta koskevassa kohdassa tarvetta määritellä ”yleisölle avoin”. Näkisimme, että se tulisi rajata koskemaan tiloja/paikkoja joihin pääsee kuka vain vapaasti tai pääsymaksua vastaan. Tästä tulisi rajata ulos kokoontumistiloihin verrattavat tilat, jotka voidaan vuokrata vain seurueiden käyttöön (esim. saunalautat).

Naulo Katri
Tampereen kaupunki, Kaupunkiympäristö - Terveysturvajärjestelmä:
Terveysturvajärjestelmä Tarja Hartikainen, puh. 050 554 5899,
etunimi.sukunimi@tampere.fi